

Salvador Cardús

o la revalorització de la literatura cívica

Ana Fernández Alvarez

A la manera de breviar didàctic, recuperant i evocant, èticament i formalment, els principis de la divulgació il·lustrada, Salvador Cardús realitza un escrupulós intent de recensió i de compendi de la "problemàtica" educativa. Àrdua tasca si, com ell mateix indica, hi ha una espècie de cautela i de desconfiança a l'hora de considerar l'ingent responsabilitat tutelar que recau sobre l'escola, convertint-se, aquesta, en un inevitable focus de reivindicacions frustrades: *preparar per a la multiculturalitat; contribuir a la prevenció d'epidèmies modernes com la sida; convertir-se en el motor de l'educació per la pau; ha de ser contrapès dels excessos consumistes...* (pàg. 38)

Cardús, amb el seu llibre, com Rossellini va fer al seu temps amb obres com *10°* o *Un esperit lliure no pot viure com a esclau*, crea una plataforma reflexiva, no una taula de salvació o un receptari mèdic de sociòleg, ja que el que li interessa és desfer malentesos amb la intenció de desdramatitzar el malestar que la problemàtica esmentada comporta (pàg. 133). El llibre aconsegueix oferir-nos un lectura agradable, perquè simplifica la comprensió reflexiva al lector, però no escatima el valor de la prosa correcta, és a dir, no renúncia a una agradable i també acurada sintaxi literària. També aconsegueix sorprendre per la seva capacitat d'afrontar els temes de manera polaritzada i sense caure en maniqueïsmes: davant el *problema* de l'adolescència, anteposa el de l'adultesa. Com Eric Rohmer en les seves pel·lícules sobre la França parisenca, Cardús fa un interessant i esquemàtic retrat de la generació postfranquista que, plena de pessimisme, projecta el seu desencís sobre la generació que tutela. I, encara més, també es dedica a desemmascarar la simplista constatació de la crisi dels valors, tot preguntant-nos: *valors abstractes, accions concretes?* (pàg. 250).

Per als que hem seguit, amb més o

menys intensitat el periple públic d'en Cardús, el seu llibre ens rememora uns articles, conferències o col·loquis seus, que el fan un dels més efectius comunicadors cívics del país. A les mans tenim el compendi d'un tema concret, però a la vegada, amb autenticitat, gaudim d'una mena de síntesi de les preocupacions ja tractades i treballades pel propi autor ja des de la gènesi de la seva Tesi. Un agradable ressò de paraules ja sentides amb les que Cardús amb sàvia modèstia i sense pretendre donar grans i definitives solucions, intenta ajudar a ordenar el pensament del lector. Aquest treball és útil i esdevé suculent per a tothom, més enllà de l'àmbit dels propis professionals de l'educació. A l'uníson, pares, docents, fills, alumnes, representants de les institucions educatives

o culturals, poden trobar aquí una ordenada pauta reflexiva, un bon punt de partida per a començar a orientar-se dins el laberint confusionari de l'oportunisme polític o de la impotència dels àmbits privats.

Capítol a capítol, l'autor esmicola amb lucidesa i, fonamentalment, amb sentit de l'humor, a manera de somriure etrusc, la difícil reflexió a la que ens veiem abocats els habitants del segle. Sembla que pertoca reinventar la Credibilitat, refer-la quan tots els seus engranatges relacionals estan erosionats i, paradoxalment, quan la desconfiança, com mai, resulta tan ben pagada. Així doncs, el mestre i el professor cobren per a ser discutits i qüestionats per tothom.

Aquestes pàgines pretenen analitzar moltes coses, els espais diversos de l'escenografia educativa, els nivells diferencials de l'emotivitat, etc., ho fan, però, de manera recurrent tornen sempre a un tema: el de la Credibilitat, el del principi d'Autoritat (pàg. 45, 55, 60, 62, 68, 97...), que és la mare dels ous i el principi de la reconciliació entre *la condició vital i la condició professional de tot mestre* (pàg. 29), tota la resta ajuda, matisa, però no és essència. Ja sé que no hi ha d'haver maximalismes ni determinismes simplificadors en l'anàlisi, com tampoc frases lapidàries, però, per a entendre'ns, recuperar ambdós conceptes, revalorar-los, ja seria un bon punt de partida. Com el mateix autor diu, quant un fill deixa de creure en tu té por i aquesta por esdevé rebel·lia i agressivitat. El mateix passa quan el professional deixa de creure en la institució que l'aixopluga o quan aquesta deixa de creure en ella mateixa.

Difícilment, les pàgines d'aquest article, pensat primer com a ressenya bibliogràfica, poden resumir amb eficàcia l'entusiasme que un lector apassionat pot sentir per una lectura gratificant, amb la que, afortunadament, no s'arriba a estar del tot d'acord i, d'altra banda, es capaç de fer-te replantejar moltes de les coses que amb tossuderia i amb mandra intel·lectual tenies absurdament cristallitzades.

Serveixin aquestes línies per a agrair a l'autor la responsabilitat cívica que amb treballs d'assaig com aquest assumeix i el segur profit que qualsevol persona, sense prejudicis, obtindrà d'aquesta lectura. I, més que ningú, els que es dediquen avui a la difosa i opaca tasca educativa, ja que amb aquestes pàgines, és possible que es col·labori en la possible recuperació de l'estima social del gremi educatiu, format, en molt casos, per individus amb criteri capaços de posseir una tenaç capacitat per a la utopia (...) amb coherència ideològica del món escolar en el que se suposa que han de participar (...) que demostrin amb una profunda convicció que allò que fan té sentit. Un model, en definitiva, que a pesar de les modes i dels canvis de conjuntura, no té, ni ha de tenir data de caducitat. Cardús ho deixa reiterativament clar, el temps o, el que és el mateix, l'escenari de la vida, per a pares o per a mestres, és, ha de ser, l'instrument fonamental de la pràctica educativa. El problema de l'educació, en definitiva, és també un problema de sentit de la vida. Un sentit que s'entén millor amb el títol de l'últim capítol: *El coratge de tenir futur*, que, com és el cas del passat, són les autèntiques formes temporals que configuren l'únic patrimoni individual i intransferible de l'ésser humà.

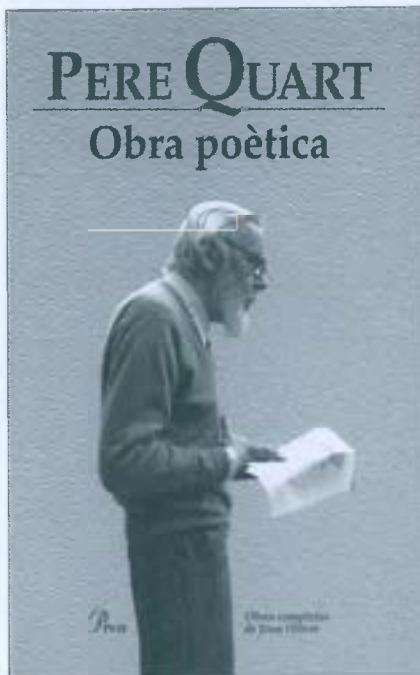
El desconcert de l'educació

Salvador Cardús

Edicions LA CAMPANA
Barcelona, febrer de 2000

Una lectura de Pere Quart

Frederic Roda

La millor biografia d'un poeta pot ser la seva obra. En el cas de Joan Oliver, l'única biografia possible és, exclusivament, la seva obra. La seva joventut de burgès anarquista a Sabadell, de petit burgès snob, el noi de casa bona en un "poble d'estar per casa", com ell mateix l'anomenà, no tenen cap interès especial.

Una pregunta que potser cal fer-se és com Joan Oliver va arribar i d'on li venia un sentit estètic tan afinat i original de la seva llengua? Sembla que el mestratge de Carner és evident. No en va, el grup de Sabadell del que formava part Oliver amb Trabal, Obiols, Malet, Garriga, s'inventa l'editorial "La Mirada" i publica, en les dues primeres entregues, textos, no propis, sinó de Carner i de Riba que,

ben segur, no tenien els recursos econòmics d'aquella jovenalla de Sabadell. Va ser una simbiosi, de mutu interès, però feliçment fecunda per ambdues parts.

L'entusiasme d'Oliver per la tasca cultural i de política cultural durant la "revolució" 36/39, respon a la seva capacitat d'engrescament, ben compatible amb períodes de defallença, crítics i negatius. Els qui el coneixeríem en la seva maduresa, en podem donar testimoni. Fins i tot dintre del corrent revolucionari és simptomàtic que la seva obra teatral "La fam" premi de la Generalitat l'any 1937, fos rebuda amb fredor i fins i tot amb irritació. En plena eufòria revolucionària, Oliver en feia una crítica escèptica i a contra corrent. L'anarquisme d'Oliver no era pas l'anarquisme de la FAI i la CNT.

L'exili a Xile fou un de tants en l'èxode terrible de milers de ciutadans espanyols i catalans. Res d' excepcional. El que és excepcional és la capacitat de manifestar-lo poèticament com fa Pere Quart en les seves corrandes, textos definitoris, universals, que per si sols justifiquen la permanència de l'autor en la poesia universal (Leopardi, Keats, Machado, Lorca, Maragall, etc.) com un concentrat d'una sensibilitat humana que es repeteix i manifesta i és útil a través del temps.

La literatura universal és feta d'alguns grans noms en els quals "l'obra" adquireix llibertat i consistència, independentment de la biografia de l'autor (Dant, Shakespeare, Cervantes, Homer, Milton, etc.) i una meravellosa munió de poetes menors, més pròxims al batec humà del lector (Dickinson, Bécquer, Verlaine, Pavese, Heine, etc.) Entre ells, Pere Quart.

Un bon homenatge i record, el millor possible, és tornar a la lectura d'una de les seves obres més suggestives, per no dir la més significativa "Vacances pagades".

Ja des del títol, emprant una expressió del vocabulari del carrer, quasi oficial i administratiu, Oliver demostra allò que ell mateix deia "totes les paraules són poètiques".

MONISTROL
CINE FOTO

Fotografia - Cinema

Passeig de la Plaça Major, 4
SABADELL